

1961 R. Buckminster Fuller:

Dünya plancısı olarak mimar (alıntı)

Uluslararası Mimarlar Birliğinin (UIA) 1961 yılında Londra'daki kongresinde Richard Buckminster Fuller dünyanın o günkü durumunda mimara düşen görev hakkında konuştu. Otuz yıl öncesi gibi bütün dünyayı içine alan bir planlama programı geliştiren Fuller, insanlığın varoluş olanaklarına tümüyle erişebildiği bir dünya düşüncesini sunuyordu. Mimar dünyadaki süreçleri belli bir sıralamaya koymuş, bu hiyerarşiye dayanarak ve tüm bilimsel destekler de elinin altında olarak, dünyaya kent planlaması uygulayan bir dünya plancısı haline gelmeliydi.

... UIA'nın dünyanın her yanındaki tüm üniversitelerini mimarlık bölümlerini, önümüzdeki on yılı, dünyanın toplam kaynaklarının başarılı tasarımı yoluyla nasıl insanlığın %100'üne hizmet verecek hale getirileceği konusuna ayırılmaları için teşvik etmesini öneriyorum.

Bugünkü yaygın eğitim kurumu öğrencileri basit öğelerle işe başlatıyor ve öğrencinin üzerinde çalışacağı öğeler giderek daha karmaşık oluyor. Özelden genelle doğru gitmek tasarlanırsa da, nedense bütüne hiç bir zaman erişilemiyor. Mimarlık okullarının pek çoğunda birinci sınıf öğrencisine kırsal kent problemi verilir, o kırsal kent planlaması, binalarını tasarlaması istenir. Bunu izleyen yılda daha büyük bir kent, küçük bir endüstri kenti yapmalıdır. Üçüncü yıl büyük bir endüstri kenti, dördüncü yılda ise Londra, New York gibi daha büyük kentler üzerinde çalışır. Okullar dünya sorunları bir yana, ulusal sorunlara hiç bir zaman el atmazlar. Hemen her yerde, dünya olaylarındaki gelişmeler yerel kent planlamasını geçersiz kılıyor. Otomobil anlayolu yonca yapırağı programları, tümel insanın kendi aracındaki avantajlı olma kavramı için yetersizdir; park etme sorunları kent planlamasının fazla-yerel ufkunu sürekli zorlamakta ve yanlış çıkarmaktadır.

Öğrencilerin birinci yılki tümel dünya planlaması ve bunun tasarlanmış uygulamalarında büyük bir amatörlik ve yetersizlikler ortaya koyması beklenebilir; fakat eleştiri, sadece mimarlık mesleğinden değil, işin kendi ayaklarına kadar gelmesinden heyecanlanan politikacılar, ekonomistler, fabrika sahiplerinden de alınacaktır, bu eleştirilerin öğrencilerin bir dahaki yıl yapacakları dünya tasarımına büyük katkıları olabilir. İkinci, üçüncü ve dördüncü yıllarda problemin kavranması ve çözüme ulaşması çok hızlanacaktır.

Öğrencilerin dünya tasarımı, önceliklerin belirlenmesi kavramına, olayların programı bir hiyerarşisine dayanmalıdır.

Dünya kaynaklarıyla ilgili kapsamlı bilgi artık bazı kuruluşlarda bulunmaktadır, fakat en başta UNESCO aracılığıyla dünyanın bütün üniversitelerine ulaşabilir. Eksik olan bilgilerin elde edilmesi için ise UNESCO'nun araştırmacılığı yönlendirebilecek iyi bir konumu vardır.

Tarihin bu anında, ayrı ayrı ülkelerin dış politika adı altında söyledikleri aslında her birinin Malthus'cu anlamda 'sen yada bencillikle' * varolabilmenin, her biri için

eşsiz çeşitlerini yine her biri eşsiz biçimde geliştirecek koşulları ortaya çıkaracak planlardan oluşmaktadır. Herhangi bir ülke ya da ülkeler grubunun dış politikasının dünya planı olması, dünyadaki ülkelerin neredeyse yarısının teslim olması anlamına gelir ve tümüne uygulandığında oldukça ön yargılı bir planın geliştirilmesi demek olur. Politik ödüün vermeler gibi, tek bir ülkenin dış politikasının hiç bir zaman kapsamlı bir dünya planlaması için yeterli olamayacağı var saymak mantıksızlık olmaz.

Fakat Uluslararası Mimarlar Birliği'nin Altıncı Kongresinde açıkça görüldüğü gibi, mimarlar bu tür bir dünya planlamasıyla ilgili olarak herhangi bir politik öneriyimi aşarak düşünebiliyorlar. Dünyanın her yanında ve öğrenciler arasındaki deneyimim de gösteriyor ki öğrenciler, kendileri de her zaman politik önyargıyı aşma eğilimindedir ve hepsi de başarılı tasarımı yoluyla dünyayı işler hale getirmek düşüncesiyle ilgileniyorlar.

Yaptığım araştırma ve soruşturmalardan pek çoğunda, barışçı ve kapsamlı laboratuvar deneyleri ve ileri tasarımlar geliştirme yoluyla dünya kaynaklarının insanlığın % 100'üne hizmet verecek şekilde getirilmesi için öğrenci becerisinin örgütlenmesi programına karşı olumsuz bir tepki almadım.

Eğer öğrenciler yavaş yavaş kimya, fizik, matematik, biyo-kimya, psikoloji, ekonomi ve endüstriyel teknolojideki becerilerini genişletecek şekilde eğitilirse, üniversitede bulunan en üst düzeydeki bilim adamlarına hızla ve başarıyla ulaşacaklar ve programlarının olanakları yıldıan yıla geliştikçe öğrencilerin, insanın en ileri, bütünleşmiş bilimsel kaynaklarının, kendi dünya kent planlaması çözümleri ve bunun tasarımının etkili olması ve uygulamaya konulmasında ağırlık sağlamaları olacaktır.

Demek ki bundan sonraki Kongre hemen bütünüyle bu tür envanter ve planların gözden geçirilmesi - insanın ne yapması gerektiği ve neyle yapacağı konularının önceden hesaplanmasıyla uğraşmalıdır! Ortaya çıkacak şey, hiç kuşkusuz birinci derecede önemli bir dünya haberi ve yalnızca dünya haberi değil, yeryüzünün her yanındaki insanların beklemedikleri bir haber olacaktır. Herkesin üzerinde çalışacağı ortak hedefler, boş sözler olmaktan çıkıp basit fiziksel hedeflere indirgenecektir.

* İngiliz ekonomisti Malthus, 1766-1834, yeryüzü nüfusunun artışı geometrik bir dizi izlerken, gıda arzının ancak aritmetik olarak arttığı kanıtlamıştır.